

НУРИДДИН ИСМОИЛОВ

**ИБЛИС
САЛТАНАТИ**

Саргузашт-детектив роман

Учинчи китоб

ТОШКЕНТ «VEKTOR-PRESS» 2009

84(5У)6
И 81

Исмоилов, Нуриддин.

Иблис салтанати: Саргузашт-детектив роман: [III қисм-ли] / Нуриддин Исмоилов. — Т.: VEKTOR-PRESS, 2009.
3-китоб. — 352 б.

ББК 84(5У)6

ISBN

© «VEKTOR-PRESS» нашриёти, 2009.

* * *

Дилором тўйдан қандай келганлигини билмайди. Келинни ўлдирмоқчи, вақти келиб Икромнинг ёнида ўзи ўтирмоқчи эди. Аммо эплаёлмади, қўлидан келмади. Одам ўлдириш унга отасидан юқмаган экан. Мақсадига етишиш учун охиригача курашолмаскан, иродасиз экан.

У ўзини тўшакка ташлаб, болишининг бир четини тишлади, сўнг йиғлай бошлади... Йўқ, уни ҳеч нарса овутолмайди. “Мен шунчалик ёқимсизманми? Мен чиройли эмасманми? Икром нега меники бўлмади? Ўша қиздан нима топди у?” — дея ўзини саволларга қўмиб ташлади. Ўрнидан ирғиб туриб тошойна қаршисига борди. Қизарган кўзига, кўз ёши қуримаган юзига синчиклаб назар солди. Пешонасини ёпиб турган сочига эътибор қиларкан: “Мен хунукман! Дилдора мендан ўн чандон гўзал! Шунинг учун Икром акам уни севади!” — деган хулосага келди ва ўзини қайтадан тўшакка ташлади-да, шундай хунук қилиб яратган табиатдан нолий бошлади.

Тўйда ҳамма унга ошиқ бўлганди. Айни дамда уйда шифтга қараб ётиб, унинг ҳақида хаёл сураётган, қизнинг бир оғиз илиқ гапи учун жонини беришга тайёр йигитлар ҳам бор эди. Улардан тўрттаси отасининг хизматини қилган, ҳозирда Икромнинг қўл остига ўтганлар бўлса, биттаси тўйхона — ресторан директори Фани Пўлатович эди. Калбош, бурни узун, шалпангқулоқ, кўзи қисик, сариқдан келган, қорин қўйган бу одам Самандар билан анча яқин эди. Ресторанга директор бўлишига ҳам аслида Самандар сабабчи бўлганди. Ресторан Икромнинг қўлига ўтганидан сўнг директорни олиб ташлади. Тўғрироғи, йигитларига: “Бориб айтинглар, бугуннинг ўзида аризасини ёзсин”, деди. Икром амри вожиб! Ўша куннинг ўзидаёқ шаҳар ташқарисидаги қурилиш трести бухгалтери унинг ўрнига ўтирди. Бу ўша Фани Пўлатович

бўлиб, у ҳақдаги батафсил маълумотни ҳикоямиз давомида ўқувчига маълум қиламиз.

Ёши элликларга борган бу одамнинг бир эмас, учта хотини бор эди. Лекин унинг аёлга ўчлигини уч хотини ҳам қондирилмасди. Кўча-кўйда бегона қиз-жувонларга кўзи тушганида оғзининг суви қочар: “Нега шуларнинг ҳаммаси меники эмас?” — дея ўйларди. Шу боис айрим кунлари ишратхоналар топиб “меҳмон” бўлиб келарди.

У тўйда келинчак — Дилдорани кўрганидаёқ ҳушини йўқотаёзди. Бировга билдирмай яширинча бир неча марта суқланиб қаради. “Афсус, Икромнинг ўрнига мен бўлмаган эканман-да... Нега шу пайтгача бу қизни кўрмадим? Эсизгина, увол бўлди-да, ўзим ҳалоллаб қўярдим”, дея ўйлади. Аммо кўп ўтмай Дилором пайдо бўлди-ю, ўйлаган ўйи бутунлай хаёлидан кўтарилди. Иши-дарди Дилором бўлиб қолди. Бир-икки марта қиз ўтирган столнинг ёнига борди. “Яхши ўтирибсизларми, камчиликлар йўқми?” — деб ўзича илтифот кўрсатган киши бўлиб иржайди. Бироқ тўйдаги энг сулув қиз унга бир марта ҳам қараб қўймади.

Фани Пўлатович секин Икромнинг йигитларидан суриштириб билдики, ҳамманинг диққат-этиборидаги гўзал Шернинг катта қизи экан. Шер номини эшитиб директор бир қалқиб тушди-ю, шу пайтнинг ўзидаёқ, шаҳарнинг аввалги эгаси аллақачон нариги дунёга рихлат қилгани ёдига тушиб, дарров ўзига келди ҳамда: “Шу қизни албатта илинтираман”, деб дилига тугиб қўйди.

Дилором ўзини дунёдаги энг хунук қиз санаётган тунда Фани Пўлатович учинчи хотинини бағрига босганча Дилором ҳақида хаёл суриб ётарди.

Тўй куни Самандарнинг ҳам феъли айниган эди. У хотинидан унча узоқ бўлмаган столда ўтирган Дилоромни Ҳанифа билан таққослади. Осмон билан ерча фарқ бордай туйилди унга. Аввал ҳам унинг Дилоромга кўнгли кетганди. Бироқ у пайтлари: “Барибир бир кун Икром, албатта, унга уйланади”, деган хаёлга борган ва ўзини четга тортганди. Мана, мутлақо кутилмаганда Икром бутунлай бошқа қизни танмаҳрамликка танлади. Дилором эса эгасиз...

Самандар тўй кунининг ўзидаёқ бу гўзални ўзиники

қилиб олмоқчи бўлди-ю, кўрқди. Мабодо бу нарсанинг “ҳид”ини хўжайини сезиб қоладиган бўлса, тириклайин терисига сомон тикади. Ахир у Икромнинг кўнглида нима ўй-хаёли борлигини билмасди-да. Балки, хожаси Дилоромни шунчаки юрадиган қизи қилиб олар. Бу ёғига энди Худо пошшо.

Дилором Икром билан Дилдоранинг чимилдиқда бири-бирига суйкалишаётганликларини хаёл қилиб сочларини чангаллаб ич-ичидан эзилаётган маҳал Самандар балконда узоқларга термилганча сигарета чекиш билан овора эди. Кўз ўнгида эса мафтункор Дилором.

Тонг аста-секин оқариб келаётганида қиз бутунлай чарчади ва ухлаб қолди. Шундан кейингина хонасининг эшиги оҳиста очилиб, тунги кийимдаги аёл кирди. Бу — Санобар опа эди. У ҳам қизи каби бутун тунни бедор ўтказди. Қизининг қай аҳволдалигидан хабари бор эди унинг. Бироқ Дилором ўз ёғига ўзи қоврилиб ётганида унинг ёнига кирмади. “Майли, йиғлаб олсин. Азоблансин. Ҳаммаси мана шу тунда қолиб кетсин. Эртага у бутунлай бошқа қиз бўлиб уйғонсин”, деган ўйда қизига халақит бермади. Лекин қўшни хонада ҳушёр ўтирди. Аччиқ устида қизи ўзини бирон нима қилиб қўйишидан чўчиди.

Ниҳоят Дилором жимиб қолгач, орадан бирор фурсат ўтказиб кирди. Дилором беозоргина пишиллаб ухларди. Санобар опа унинг пешонасидан ўпди ва секин ўтириб қизининг юмшоқ каравотига суянди-да, кўзини юмди.

— Ойи, — деган овоздан Санобар опа чўчиб уйғонди. Унинг ёнгинасида кичик қизи қараб турарди. — Ойи, — такрорлади кенжа қиз, — нима қилиб бу ерда ўтириб-сиз? Нега жойингизда ётмадингиз?

Санобар опа оғриб қолган бўйинини уқалади-да, ҳали-ҳамон ухлаётган Дилоромга бир қараб қўйиб, кўрсаткич бармоғини лабига теккизиб:

— Тисс, опанг ухляпти, халақит берма, юр, чиқиб кетайлик, — деди.

Бироқ улар чиқишга улгурмасидан Дилором уйғонди. У ҳам худди синглиси каби эшик ёнига бориб қолган Санобар опага:

— Ойи, — деди ётган жойида.

— Сен ҳали ухла, кейинроқ ўзим уйғотаман, — дея ортига ўгирилиб қизига қаради Санобар опа.

— Хўп, — деб Дилором кўзини юмди. Бироқ ухлаёлмади. Хаёлига тундаги ўйлари келиб безовталанди. Аммо бу сафар йиғламади, азобланмади. Ёстиқдан бошини қўтариб кулди. “Уйланса уйланибди-да. Шуни деб бутун умр қайғуришим керакми? Менга аталганиям бордир. Суймаганга шунча суйкалдим. Бекорга ўзимни ерга урганим қолди. Ҳайф, кўзимдан оқизган ёшларим”, деб ўзига-ўзи гапириб ўрнидан турди-да керишди.

У тўрт кун хушчақчақ юрди. Уни кўрган одам ҳечам изтироб чекканга ўхшатмасди. Айниқса, сингиллари унинг бунақанги хурсанд юрганига ҳайрон эдилар. Кичик сингил Нигора бир-икки марта тегишмоқчи бўлди-ю, дарров ниятидан қайтди.

Бешинчи кун Дилором хиёбонни айлангани борди. Шунчаки кўнглидаги губорларни ёзиш учун. Аммо бир-бирини ачомлаб олган, ўриндиқларда ёнма-ён ўтирганча ширин суҳбат қураётган йигит-қизларни кўргач, ёдига Икром тушиб дили хуфтон бўлди. Кўз олдига севган йигитининг бошқа жонон билан ошиқ-маъшуқ ўйини келди. Юраги ҳаприқди, бўлиқ кўкраги кўтарилиб туша бошлади. Кўзига ёш қалқди.

— Дилоромхон, — деган овоз эшитилди унинг қулоғига шу маҳал. Овоз Икромникига жуда-жуда ўхшаб кетди. Оний дақиқаларда қиз шодланишга улгурди ва бирдан ўгирилиб овоз келган тарафга қаради ва рўпарасидаги кал бошга кўзи тушди.

— Сиз... Сиз мени чақирдингизми?! — сўради Дилором ҳаяжонини яширолмай тез-тез нафас оларкан.

— Ҳа, мен-да, Дилоромхон, — деди калбош илжайиб.

— Кечирасиз, танимайроқ турибман, — деди бирпасда шодлигидан асар ҳам қолмаган Дилором.

— Албатта-да, Дилоромхон, у маҳаллари сиз жудаям кичкина қизалоқ эдингиз, мен бўлсам, навқирон, келишган, сочлари қоп-қора, ҳар қандай қизнинг эс-хушини дарров оладиган йигит эдим.

Дилором ўзи ҳам сезмаган ҳолда кулиб юборди. Сўнг тезда ўзини тутиб, жиддий қиёфага кирди-да:

— Кимсиз? — деди.

— Адангиз раҳматлининг энг яқин дўстларидан бириман. Ўн беш йиллар аввал адангизнинг буйруғи билан чет элга кетган эдим. Мана, кўриб турибсиз, ўн беш йилда нима аҳволга тушдим?

— Адам сиздан қарздор эканлар-да. Сиз ҳам адам ту-файли қийналган одамлардан биттаси экансиз-да.

— Асло, асло унақа дея кўрманг. Адангиз мен учун энг улуг инсон эдилар. Афсус, вафотларини жуда кеч эшитдим. Шу боис, уйлариингга бориб фотиҳа қилишга ҳам улгурганимча йўқ. Кейин буларнинг дардини янгилаб қўймайин деган андишага боргандим. Кутилмаганда сизни бу ерда учратиб қолдим...

— Сиз, — унинг гапини бўлди Дилором, — мен ҳали кичкиналигимда чет элга кетган экансиз, ҳозир қандай танидингиз?

— Танимай ўлибманми? Юришингиз худди адангизники.

Дилором яна бирдан кулиб юборди. Оғзини қўли билан бекитиб, бир оз турди-да:

— Адамлар айиққа ўхшаб юрардилар, тавба, мен ҳам шунақа юриш қилишимни сиздан эшитиб турибман. Шунинг учун мен бечорага куёв топилмаётган экан-да, — дея қоши устидаги тўрт-беш дона майингина, ялтираб турган қоп-қора силлиқ соч толаларини секингина бошқаларининг қаторига қўшиб қўйди. Қиз буни шунақанги назокат билан бажардики, Фани Пўлатович “дод” деб юборай деди. Оғзидан оқаётган сўлагини шоша-пиша ар-ти-ю, илжайиб:

— Мен ҳечам унақа демоқчимасман. Юришингизда оз-моз ўхшашлик бор... Янаям аниқ қилиб айтсам, яқинда бир тўйда сизни кўрдим. Бу гўзал қиз ким бўлди, деб сўрасам, шунақа, мен доимо ардоқлаган, бошқача қилиб айтганда, сиғинган инсоннинг пушти-камарига тегишли...

Фани Пўлатовичнинг гапи шу жойга келганда Дилоромнинг қовоғи уюлиб, қошлари чимирилди. У ўзидан бир неча ёш катта бу одамдан бунақанги қўпол ўхшатиш эшитаман деб ўйламаганди. Шу боис Фани Пўлатовичнинг сўзларини охиригача тингламай, секин бурилди-да, кета бошлади. Фани Пўлатович қизнинг бундай қилиши-

ни кутмаганди. Шу боис, аввалига бақа бўлиб қолди. Сўнг дарров ўзига келиб, унинг ортидан юрди.

Хиёбон тугаши билан катта йўл ёқасида ойналари қопқора, ранги эса оппоқ “Жигули” турарди. Дилором айнан шу тарафга қараб кетаётганди...

Икром билан Дилдоранинг тўйидан кейин Фани Пўлатович Шернинг уйи атрофига ўз қўл остида ишлаётган йигитлардан учтасини қўйиб, қизнинг кириш-чиқишини назорат қилиб туришни буюрган эди. Йигитлар Дилором ёлғиз ўзи бирон жойга борадиган бўлса, хўжайинга хабар беришлари керак эди. Мана, ўшандай вазият бўлди. Фани Пўлатович аввалига Дилоромни машинада изма-из кузатиб келди. Қиз қайси автобусга чиқади, қаерда тушади, сўнг яна қаерга боради, ундан кейин яна қайси уловга минади — ҳаммасини кўздан қочирмади. Дилоромнинг хиёбонга киргани унинг учун айни муддао бўлди. Қолаверса, қиз ўта ҳаяжонли аҳволда эканлигини кўргач, кўнглидаги учкун аланга бўлиб ёна бошлади.

Ҳозир Дилором “Жигули” ёнига боради. Иккита йигит машинадан чиқади. Улардан бири одамни ҳушидан кетказадиган газни Дилоромнинг юзига пуркайди. Иккинчиси қарахтланган қизни секингина машинага ўтқазади.

* * *

Баланд-баланд тоғларга, уларнинг ён-бағирларида паст-баланд ўсган буталарга кўзи тушиши билан Икром яйраб кетди. Ичида энтиқишга ўхшаш бир туйғу пайдо бўлди. “Эҳ, шундай дилтортар, офатижон жойлар ҳам бор эканку, шу пайтгача кўзим кўрмиди менинг? Бу томонларга ҳам бир-икки келиб дам олиб кетсам бўларкан-ку, қаёқдаги кераксиз ишларга жонимни тикиб юрибман”, дея ўйлади ва ёнгинасида худди у каби тоғлардан нигоҳини узолмай ўтирган Дилдоранинг момиқ қўлидан тутди. Келинчак эрининг қилиғини худди ҳайдовчи билан унинг ёнида ўтирган қори домла кўриб қоладигандай қизариб кетдида, қўлини тортиб олди. Икром завқланди. Яна ўзига танмаҳрам бўлган соҳибжамолнинг узун оппоқ бармоқларидан тутгиси келди ва секин қўлини у томонга олиб бораётганида, Дилдора кўрсаткич бармоғини лабига қўйиб, бош чайқади.

Машина тоғлар оралаб икки соатча юргач, кафтга ўхшаш ялангликда бир нечта чодирлар тикилган жойга тўхтади. Аввал Норбой қори машинадан тушди ва чуқур тин олгач, вазминлик билан қадам босганча чодирлар томон юра бошлади. У беш-олти қадамча юрмасидан, чодир тарафда соқоли кўксига тушадиган, қорамтир салла ўраган, қадди хиёл букик, қўлига ҳасса ушлаган чол пайдо бўлди.

— Тушимми, ўнгимми?! — деди у Норбой қорига, — Биз томонларга келар кунингиз бор экан-ку!

Қори мийиғида кулди ва кучоғини очиб турган оқсоқол сари юрди. Улар кучоқлашиб кўришишди. Чол талай муддат қорини кучоғидан бўшатмади. Кўзидан ёш чиқди.

Икром уларни бир оз кузатиб турган киши бўлди-да, эшикни очди.

— Эсим қурсин! — деди чол қорини кучоғидан бўшатаркан, шанғиллаган овозда. — Мулла бова, одам қаригач, мияси сал айниб қоларкан. Ҳозир, — дея у чодир томонга ўтирилди-да: — Эгамназар, ҳов Эгамназар! — деб кимнидир чақирди.

Унинг овози ҳавога сингмасдан, атрофи шох-шабба билан ўралган қўтон тарафда яна битта чол пайдо бўлди. У семиз араби қўй етаклаб олганди.

— Билади, — деди қорининг ёнидаги чол, — мендан беш ёш кичкина-да, ақли бутун ҳали.

Эгамназар исмли, соқоли ўзини сенсираб чақирган чолниқидан қалта бўлмаган, юзига ҳисобсиз ажин тушган эса-да, дадил-дадил қадам босиб келган отахон қорининг оёғи остига қўйни ётқизди-ю, бўғзига пичоқ тортиди.

Дилдора машинадан тушмаган эди. Ташқаридаги воқеаларни ойнадан кузатиб турганди. Чолнинг қўй бўғизлаганини кўриб: “Вой!” — деб қичқириб юборди-да, юзини бекитди. Сал ўтгач, унинг юзида кўз ёшлари пайдо бўлди.

Икром ҳам иззат билан кутиб олинди. Дарров меҳмонлар чодирлардан бирига олиб кирилди. Албатта, Дилдора бошқа чодирга — шу ерда яшаб, чўпон-чўлиқларнинг хизматини қилиб юрган аёллар кулбасига олиб кирилди.

Чодир ичи хийла кўркам эди. Ерга аввал қалин қилиб сомон ёйилган, устига гилам тўшалганди. Деворлари ҳам қалин жунли кигиз билан ўралган эди. Икром худди ўзини бундан юз йил олдинги замонга тушиб қолгандай хис этди.

Чол билан қори кўрпача устига яхшилаб ўтириб олгач, обдон сўрашишди. Чолнинг исмини қори “Нарзулла ота” деб атади. Икром эса уларнинг узундан-узоқ сўрашишларига қулоқ тутиб ўтирди.

— Бу йигитнинг исми Икром, — деди қори тортинибгина ўтирган йигитни кўрсатиб, — яқин одамларимиздан бири. Ўзи ажойиб, кўнгли очиқ йигит.

— Шунақами? — деди Нарзулла ота юзига табассум югуриб. — Яхши-да. Биз томонларга бир меҳмон бўлай дебсиз-да.

Ўзига қарата айтилган гапга Икром ҳам жилмайиб “ҳа” дегандек бош силкиди.

— Бир кун эмас, анча кун меҳмон бўлади. Бора-бора балки мезбонга ҳам айланиб кетса, ажабмас.

Икром қорининг гапини эшитиши билан ғалати аҳволга тушди. Шу боис, озгина қимирлаб қўйди. Юзининг ҳам бир оз қони қочиб, оқарди.

Кўпни кўрган Нарзулла ота йигитдаги ўзгаришни дарров илғади, шу боис:

— Кўринишидан тузук болага ўхшайди. Қони тозалиги афтидан билиниб турибди. Одамимиз оз. Яхши-да шундай жигитларнинг орамизга қўшилгани, — деди.

Дилдора ҳам ўзгача иззат-икром билан сийланди. Келинчак бунақа бўлишини ҳечам кутмаганди. Қишлоқ, айниқса, бунақанги тоғу тошлар орасида яшайдиган аёлларни у ўта қўпол бўлишса керак, деб ўйларди. Лекин бу кўримсизгина кулбада учта қари кампирдан тортиб, иккита ҳали етти-саккиз оралиғидаги қизчаларнинг уни айланиб-ўргилишлари, бирпасда турли-туман ноз-неъматлару қанд-қурслардан ейишга даъват қилишлари эсанкиратиб қўйди. Ҳаммадан ҳам, аввалига ўзларини олиб қочган қизчаларнинг дарров унга кўникиб суйкала бошлаганликлари шунчалик ёқиб тушдики, бутунлай ғам-ғуссани, бу ерга не мақсадда келганини унутди.

— Сийзни опам дисам мейлима? — деди қизчаларнинг бўйи пастроғи чучук тилда.

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi
<https://kitobxon.com/oz/asar/164> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси
<https://kitobxon.com/uz/asar/164> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную
версию можно найти на сайте
<https://kitobxon.com/ru/asar/164>